GLOBAL WATER LEADERSHIP PROGRAMME

Global Water Partnership

unicef

परिवर्तनशील जलवायुमा विश्वव्यापी जल नेतृत्व (जीडब्लूएल)

सुधारिएको जल, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी सेवाहरू एवम् जलवायु उत्थानशीलताकालागि उदीयमान विकासमा सहयोग गर्न विश्वव्यापी पहल

पृष्ठभूमि

मानव स्वास्थ्य तथा कल्याण लगायत विकास र जीविकोपार्जन अवसरहरूको लागि दिगो र जलवायु- उत्थानशील पिउने-पानी, सरसफाइ, र स्वच्छता (वास) सेवाहरूमा न्यायसंगत र समावेशी पहुँच महत्त्वपूर्ण हुन्छ। राम्रोसँग व्यवस्थित गरिएको वास सेवाले कोभिड -१९ जस्ता रोगहरू विरुद्ध लड्न, मानिसलाई जलवायु परिवर्तनका प्रभावसँग अनुकूलित हुन, महिला तथा बालिकाहरूलाई सशक्तिकरण गर्न र दिगो विकास सम्बन्धी फराकिलो लक्ष्यहरू हासिल गर्न मद्दत पुग्छ। दिगो वास सेवाको लागि जलस्रोतको उचित व्यवस्थापन पूर्व-शर्त मानिन्छ।

यद्यपि, यस विषयवस्तुको गम्भीर महत्त्वको बाबजुद पनि ७८ करोड ५० लाखभन्दा बढी मानिस अझै पनि पानीको पहुँचमा छैनन्; १ अर्ब ९० करोडभन्दा बढी मानिस आधारभूत सरसफाइको पहुँचबाट वञ्चित छन्। विश्वको कूल जनसंख्याको ७१ प्रतिशतभन्दा कम व्यक्तिसंग मात्रै घरमा साबुन र पानीले हात धुने आधारभूत सुविधा छन्। विकासोन्मुख देशहरूले जलवायु संकटासन्नताको कारण जलवायु परिवर्तनको प्रभावको व्यापक चुनौती भोगिरहेका छन् र जलवायु सम्बन्धी जोखिम घटाउने उपायहरु कम भएकाले सबैभन्दा ठूलो चुनौतिको सामना गर्छन्।

निर्णय र नीति निर्माणलाई सूचित गर्न अन्यकुराको अतिरिक्त उपयोगी तथ्याङ्कको अभाव, जल सुरक्षा सम्बन्धी कार्यलाई प्राथमिकता दिने उच्चस्तरीय नेतृत्व विकास र उत्थानशीलता बढाउनको लागि लगानी अभावका कारण विश्वव्यापीरूपमा जल सुरक्षामा सुधार गर्ने हालका प्रयास कमजोर हुदै गएकाछन्।

यी चुनौतिहरूलाई सम्बोधन गरी संकटासन्न जनसंख्या (विशेष गरी महिला र युवा) को उत्थानशीलता, स्वास्थ्य, कल्याण र जीविकोपार्जनका विकल्पमा सुधार गर्न संयुक्त अधिराज्यको वैदेशिक राष्ट्रमण्डल तथा विकास कार्यालय (युके फरेन कमनवेल्थ एण्ड डेभलपमेन्ट अफिस - एफसिडिओ) ले विश्व जल साझेदारी (ग्लोबल वाटर पार्टनरसिप - जीडब्लूपी), संयुक्त राष्ट्रसंघ बाल कोष (यूनिसेफ), सबैकालागि सरसफाई तथा पानी (एसडब्लूए), जेएमपी र विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्लूएचओ) सँगको सहकार्य (साझेदारी) मा परिवर्तनशील जलवायुको कार्यक्रम अन्तर्गत ग्लोबल वाटर लिडरशिप (जीडब्लूएल) सुरु गर्‍यो। जीडब्लूएलले छनौट गरेका न्यून र मध्यम आय भएका देश (एलएमआइसीहरु) का सरकारलाई जलवायु-उत्थानशील एवं लैङ्गिकरुपान्तरणयुक्त जल व्यवस्थापन र वास सेवालाई राजनैतिक प्राथमिकता दिई सामाजिक-आर्थिक रुपान्तरण गर्नकालागि एक स्थलगत विश्वव्यापी पहलकदमीमार्फत महत्वपूर्ण सहयोग गर्दछ।

कार्यक्रमको उद्देश्य तथा उत्पादन

सन् २०२१ को मे महिनामा सुरु गरिएको यो विश्वव्यापी जल नेतृत्व कार्यक्रम सन् २०२४ सम्म कार्यान्वयन रहनेछ। सरकारहरूलाई प्रभावकारी र समावेशी जलवायु-उत्थानशील जल नीति तथा रणनीति लागू गर्न सहयोग गर्नु यो कार्यक्रमको प्राथमिक ध्यान रहेको छ र यसबाट राम्रो सेवा पाई जलवायु-उत्थानशील समुदाय कायम गर्न सहयोग पुग्नेछ। यो कार्यक्रममा पानी र वास क्षेत्र संलग्न हुनेछन् र तिनको स्रोत र सेवामा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव पहिचान गर्न र जलवायु वित्तको पहिचान तथा पोषणका लागि व्यापक अवसर मिल्नेछ।

मुख्य कार्यक्रमको उद्देश्यहरू सफलतापूर्वक प्राप्त गर्न निम्न कुराको साथै पहिचान गरिएका देशहरूमा सरकारी समकक्षीहरु यस कार्यक्रमको महत्त्वपूर्ण साझेदारहरू हुनेछन्:

- देशमा जलस्रोत व्यवस्थापन र वास सेवा सम्बन्धी महत्वपूर्ण प्रमाण र तथ्याङ्कहरू संकलन तथा विश्लेषण गरी सम्बन्धित नीति र रणनीतिलाई रुपान्तर गर्न निर्णय प्रक्रियामा मद्दत गर्ने;
- जलस्रोत र वास सेवामा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव पहिचान गर्ने, प्राविधिक उपायहरुको खोजी गर्ने तथा तिनलाई प्रमुख राष्ट्रिय नीति, योजना, रणनीति र प्राथमिकताहरूमा समावेश गर्ने;
- राष्ट्रिय प्रयासलाई ध्यान दिदै नयाँ वा विद्यमान वित्तको सम्भावित स्रोत लगायत अवरोधहरू पहिचान गर्ने र तिनलाई हटाउन रणनीति तर्जुमा गरी प्रगति हुने खालका कार्य अघि बढाउँने;
- जल सुशासनलाई सुदृढ गर्न तथा उत्थानशील एवं समावेशी जलस्रोत व्यवस्थापन र वास सेवा पुन:प्राप्त गर्न सरोकारवालाहरूबीच राजनीतिक इच्छाशक्ति निर्माण गर्ने तथा गतिशील सहकार्यलाई बढावा दिने;
- नयाँ आवाज (चासो) का लागि स्थल (प्लाटेट्) सिर्जना गरेर जल नेतृत्वलाई सुदृढ बनाउँदै राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा स्वास्थ्य, जीविकोपार्जन, जलवायु-उत्थानशीलता र आर्थिक वृद्धिकालागि दिगो जलस्रोत र वास सेवाको महत्त्वको वारेमा वकालत गर्ने; र
- जलवायु-उत्थानशील जलस्रोत र वास सेवाकालागि लगानीका मामला (केस) सिर्जना गर्ने।

२०२० मा

२ अर्ब मानिसलाई
सुरक्षितरुपमा व्यवस्थापन भएको पिउने पानीको अभाव भयो

२ अर्ब ३० करोड मानिसलाई
आधारभूत हातधुने सेवाको अभाव भयो

३ अर्ब ६० करोड मानिसले
सुरक्षितरुपमा व्यवस्थापन भएको सरसफाईको सेवा पाएनन्

परिवर्तनको सिद्धान्त

उत्पादन	परिणाम	प्रभाव
विश्व तथा राष्ट्रिय स्तरमा जलस्रोत तथा वास सुशासनमा भएको नेतृत्व र सहकार्य सुदृढ	एलएमआइसीका अति गरिब र संकटासन्न जनताले उत्थानशील, सुरक्षितरूपमा व्यवस्थित जल र वास सेवाको प्रयोग गर्छन् ↑	
जल व्यवस्थापन र वास सेवाकोलागि समावेशी तथा उत्थानशील नीति र रणनीति विकासकालागि सूचित गर्न विश्लेषित तथ्याङ्कको प्रयोग		एलएमआइसीहरुका गरिब र संकटासन्न जनताकालगि सुधारिएको उत्थानशील, स्वास्थ्य तथा कल्याणकारी अवस्थाको सिर्जना
जलस्रोतको दिगो व्यवस्थापन र सरकारको नेतृत्वमा सहयोगी कार्यलाई उत्प्रेरित गर्न समावेशी र उत्थानशील वास सेवाको वितरणमा बाधा पुर्याउने अड्चन तथा स्रोतको वाध्यताको पहिचान	बीचको परिणाम: एलएमआइसीहरुले जल र वास सेवाकालागि समावेशी र उत्थानशील नीति र रणनीति कार्यन्वयन गर्छन्	

कार्यक्रम कार्यान्वयन

यो कार्यक्रम विश्व जल साझेदारी (संस्था), संयुक्त राष्ट्रसंघ बाल कोष (युनिसेफ), सबैका लागि सरसफाई तथा पानी (एसडब्लूए), विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्लूएचओ) र खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताकोलागि संयुक्त अनुगमन कार्यक्रमबीचको रणनीतिक सहकार्य (जेएमपी) एवं अन्य संस्थाहरुको सहयोगमा कार्यन्वयन भईरहेको छ। तल देखाइए जस्तै कार्यक्रममा प्रत्येक साझेदारले विशेष भूमिका खेल्छन्।

आफ्नो लक्ष्य प्राप्तिकालागि यस कार्यक्रमले तेर्सो र ठाडो (होरिजोन्टल् र भर्टिकल्) दुवै उपागम (एप्रोच) अवलम्बन गर्छ। देश भित्र राष्ट्रिय र स्थानीय सरोकारवालाहरूबीच, अन्तर्राष्ट्रिय मंचमा राष्ट्रिय र विश्वव्यापी सरोकारवालाहरूबीच तथा विश्व र राष्ट्रियस्तरमा आयोजनाका साझेदारहरुबीच विविध तहमा सहयोग लिइनेछ।

कार्यक्रमको साझेदारहरू र तिनीहरूको भूमिका

Global Water Partnership

जलस्रोत व्यवस्थापन तथा नीति एवं योजना सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने,
जलस्रोत व्यवस्थापनका अवरोध (बोटल्नेक्) पहिचान गर्ने,
अन्तर्राष्ट्रिय मंचमार्फत राजनीतिक सुझबुझ बढाइ रणनीतिक कार्यान्वयनलाई उत्प्रेरित गर्ने

WHO

खानेपानी र सरसफाइ सुरक्षा योजनादेखि संक्रमण रोकथाम र नियन्त्रणसम्मका लागि निर्देशिका, अनुगमन र रिपोर्टिंगको व्यवस्था गर्ने

unicef

वास सेवाको जलवायु-उत्थानशीलता बढाउने उपागम प्रदर्शन गर्दै सरकार र यो विषयबस्तु (सेक्टर) का साझेदारको क्षमता विकास तथा प्रभावलाई अधिकतम बनाउन जलवायु वित्तबाट लाभ उठाउने

WHO UNICEF JMP

प्रमाणमा-आधारित नीति तर्जुमा गर्न तथा निर्णय लिनका लागि वासको पहुँचमा महत्वपूर्ण तथ्यांक संकलन गर्ने

SANITATION AND WATER FOR ALL

बहुसरोकारवालाहरुको संवाद, वकालत र सिकाइका लागि मंच प्रदान गर्ने

यस कार्यक्रमबाट प्राप्त हुने कार्यन्वयन-योग्य ज्ञान उत्पादनले निर्णय लिने प्रक्रियामा सूचित गर्न, राजनीतिक र वित्तीय छनोटलाई निर्देशित गर्न, सबैभन्दा बढी आवश्यक पर्नेलाई फाइदा पुऱ्याउने गरी व्यवहार परिवर्तनलाई प्रभाव पार्न तथा पानीको लागि राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय नेतृत्वलाई प्रोत्साहित गर्न सबै सहकर्मीको सामूहिक प्रयासमा योगदान गर्नु पर्छ।

यस कार्यक्रम र यसले राष्ट्रिय सरकारहरूलाई के कसरी सहयोग गरिरहेको छ भन्नेबारेमा थप जानकारीको लागि कृपया www.gwp.org मा हेर्नुहोस्।

आर्थिक सहयोग
Foreign, Commonwealth & Development Office
UKaid from the British people